

Nye erhvervsskolelæreres opfattelse af deres professionelle rolle og opgave

Jette Larsen, lektor ph.d. VIA UC

Forudsætningerne for udvikling af "professionelt handlende" lærere (teknisk skole)

Professionalisme: Det, man gør som lærer,

og

hvormed man begrunder sine handlinger, herunder hvilke overordnede formål, man måtte se

Hvordan tager den enkelte lærerrollen på sig?

Metode:

1. Narrative interviews med enkeltlærere (8 repræsenterende spredning i fag, skoler og køn)
Analyse af interviews – kondensering.
2. Opfølgende interviews med informantens validering
Udarbejdelse af "lærer billeder"
3. Studerende på DEP (ca. 50) validerer billederne. Skalerede spørgsmål ift enighed med de udsagn, "billederne" udsiger
Tværgående analyse af fortællingerne

De erhvervsfaglige uddannelser:

- **Ungdomsuddannelser**, der skal være med til at løfte det generelle uddannelsesniveau
- Uddannelser, der direkte skal give kompetencer til varetagelse af et **erhverv**

I hvilken grad vægt på

- Socialisering/innovation
- Imitation/kritisk refleksion
- Hierarkisk indordning/ selvstændighed
- Videreuddannelsesperspektiv?

De forskellige lovgivningsmæssige formål og interesser skal tolkes og håndteres.

Og hvad er "rigtig" erhvervspædagogik på den enkelte skole eller afdeling? →

Dilemmaer for erhvervsskolelæreren og dennes forståelse af opgaverne og egen rolle

Erhvervsskolelærere og fagidentitet

En bagside ved at være bærer af "sin gamle fagidentitet" kan være, at læreren oplever dilemmaer mellem denne og sin nye rolle som lærer.

F.eks. i forhold til at skulle være "omsorgsperson".

Kan et stærkt fokus på den gamle faglighed hæmme udviklingen af erhvervspædagogikken?

Tese: "Den overdrevne faglærer" hæmmes i bredere pædagogiske refleksioner og handlemuligheder udgrænses.

Det professionelle selv og subjektiv praksisteori

Subjektive teorier mere styrende for læreres handlinger end pædagogisk teori?

Kelchtermans 1994's begreber for det professionelle selv:

JOBMOTIVATION: hvad der motiverer folk til at søge og blive i deres job

OPGAVEOPFATTELSE, normgivende for, hvad der opfattes som lærerjobbets indhold

DEN SUBJEKTIVE PÆDAGOGISKE TEORI: det personlige system af viden og overbevisninger, som læreren bruger for at udøve sit job. En forståelse af, hvad der er rigtigt og virksomt at gøre som lærer, som indgår i lærerens professionelle identitet og professionelle ideal

Jobmotivation

Faglærte med erhvervserfaring, nogle som mestre eller værkførere

- **En del blev lærer "ved et tilfælde"**
- **nogle har "altid" drømt om at blive lærere**

→→→

forskelle i positionerne ift. elever og uddannelse:

- **Er man blevet lærer, fordi man har mistet sit faglige job eller virksomhed?**
- **Er man nyudlært og holder af unge mennesker?**
- **Drømmer man om et job med større mulighed for teoretisk fordybelse?**

Positioner for, hvad der motiverer lærerne for jobbet:

- 1. Forbedring af branchen**
- 2. Forbedring af uddannelsen**
- 3. Videregivelse af egne erfaringer**
- 4. Samspil med eleverne**
- 5. Selv at kunne fordybe sig og udvikle sin viden**

Valideringen viste, at mange var motiveret af samspillet med eleverne i bred forstand: at indgå i samvær og samspil med forskellige mennesker med de muligheder og oplevelser, det kan give

Opgaveopfattelse

Opgaven for "den gode erhvervsskolelærer":

- 1) Læreren skal optræde som **faglært rollemodel**
- 2) Læreren skal have kendskab til erhvervet og kunne bruge sin **faglighed på tværs**
- 3) Læreren skal **opdrage** – snævert eller bredt
- 4) Læreren skal **åbne muligheder**

"Opdragelse" – et brændpunkt

- fagspecifik tilpasning til "lugten i bageriet" eller
- understøtte "elevernes udvikling i retning af at kunne magte deres liv"

Valideringen: **sammenhæng mellem lærerens fag og hvad det vil sige at opdrage til arbejdsmarkedsparathed.**

- Lærere fra mere teknologisk prægede fag: f.eks. samarbejde og nytænkning, ikke "det gode håndværk" eller fagstolthed
- Eller skabe "åbne muligheder" for eleverne, arrangere "kultur møder"

Mesterlæretilgangen godt implementeret. Især tanken om at være rollemodel, både fagligt og personligt.

Lærerne lægger vægt på **overlevering af deres egne erfaringer** og holdninger:

- Styrke ift. eleverne: "hvem kan jeg blive" eller hæmsko for udvikling af læreren og uddannelsen?
- Hvordan konstruere en fælles relevant forståelse af, hvordan en fagmand *skal være*?
- Måske identificerer man sig som lærer med andet, end hvad der måtte ligge i en "erhvervsfagidentitet"

Subjektiv praksisteori

De pædagogisk- didaktiske overvejelser, de interviewede lærerne gør sig om, "hvad der virker" tager i høj grad udgangspunkt i det relationelle. De dominerende teorier var:

1. **Gode relationer** er afgørende for, at eleverne lærer noget
2. Det er nødvendigt med "**en høj faglighed**"
3. Man skal kunne tage **afsæt i elevernes forudsætninger** og tilpasse undervisningen

I valideringen efterlyste nogle "**mere faglighed**", mest forstået som et vist teoretisk niveau, men også som et billede på håndværk med "faglig stolthed".

Det er tydeligt i udtalelserne, at **lærerens egen faglighed** i bred forstand er på spil: hvad kan han, og hvad interesserer han sig for? Hvordan har han det f.eks. selv med teori?

Fra fagmand til lærer: Et vanskeligt spring eller en naturlig udfoldelse af interesser? Skift i identitet eller bare skift i fag?

Tese: Opfattelsen af den gode lærer hænger sammen med faget, måske, men måske i højere grad med forståelsen af uddannelsen og personlige motiver, interesser og kunnen

Giver det anledning til nye tilgange til at støtte lærernes professionelle udvikling?

(Hvad har man at forstå sig selv og sin funktion med?)

(Hvordan udvikle andre billeder af professionelle lærere, end

hvad de nye lærere måtte møde på den enkelte afdeling/skole?)